

ZATWIERDZAM
MINISTER
SPRAW WNETRZNYCH
I ADMINISTRACJI
Mariusz Kamiński

PROGRAM SZKOLENIA NACZELNIKA OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

KOMENDANT GŁÓWNY
OPRACOWAŁ
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
Andrzej Bartkowiak
nadbryg. Andrzej BARTKOWIAK

Warszawa, *4. marca* 2022 r.

Program powstał na podstawie ewaluacji „Programu szkolenia Naczelników OSP” zatwierdzonego 17 listopada 2015 r. przez Komendanta Głównego PSP i zastępuje go.

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	4
1. Cel szkolenia	4
2. Sylwetka absolwenta.....	4
3. Warunki przyjęcia na szkolenie.....	5
4. Uprawnienia	5
II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	6
1. Organizacja szkolenia	6
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	6
3. Przygotowanie, organizacja i przebieg egzaminu potwierdzającego nabyte uprawnienia strażaka ratownika OSP	6
4. Plan nauczania.....	7
III. TREŚCI KSZTAŁCENIA	8
1. Zakres odpowiedzialności i obowiązków naczelnika OSP – 1T	8
2. Jednostki ochotniczych straży pożarnych – 1T	8
3. Współdziałanie OSP z organami administracji publicznej i jednostkami PSP – 2T ..	8
4. Odpowiedzialność za utrzymanie gotowości operacyjnej OSP – 2T	9
5. Aspekt finansowy utrzymania gotowości bojowej jednostki OSP w ksrg – 1T	9
6. Bezpieczeństwo i higiena pracy/ służby – 2T	10
7. Wybrane zagadnienia operacyjne – 3T	11
8. Plan rozwoju sieci grup specjalistycznych – 1T	11
9. Ceremoniał pożarniczy – 1T	11
10. Organizacja szkoleń, ćwiczeń oraz zawodów sportowo-pożarniczych OSP i MDP – 2T	12
11. Egzamin – 1T	12
IV. LITERATURA	13

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie do pełnienia funkcji naczelnika OSP z uwzględnieniem utrzymania i zarządzania gotowością operacyjną jednostki ochotniczej straży pożarnej.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a) w sferze poznawczej:
 - omawiać zadania naczelnika OSP;
 - wymieniać zadania gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
 - omawiać zasady zabezpieczenia długotrwałych działań ratowniczych;
 - wyjaśniać zasady BHP obowiązujące podczas działań ratowniczych i szkoleń;
 - omawiać zasady współpracy z właściwą jednostką PSP, z innymi służbami ratowniczymi i podmiotami wspierającymi ksrg;
 - omawiać sposób prowadzenia dokumentacji z przebiegu działań ratowniczych i z działalności szkoleniowej;
 - opisywać zasady przeprowadzenia uroczystości zgodnie z ceremoniałem pożarniczym OSP;
 - wyjaśniać sposoby dowodzenia pododdziałem zwartym;
 - opisać sposób przygotowania drużyny do udziału w zawodach sportowo-pożarniczych;
 - wyjaśniać metody określania potrzeb szkoleniowych i sprzętowych dla jednostki OSP.

- b) w sferze motywacyjnej mieć ukształtowane postawy:
 - zdyscyplinowania;
 - odpowiedzialności za zdrowie i życie własne, innych ratowników, osób zagrożonych;
 - odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego;
 - odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu i wyposażenia jednostki OSP;
 - odpowiedzialności za stan przygotowania jednostki OSP do prowadzenia działań.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

- dostarczenie karty skierowania przed rozpoczęciem szkolenia;
- wiek - ukończone 18 lat i nieprzekroczone 65 lat;
- potwierdzenie ukończenia szkolenia kierujących działaniem ratowniczym dla strażaka ratownika OSP (Dowódcy OSP) lub równorzędnego.

4. Uprawnienia

Absolwent szkolenia uprawniony jest do:

- kierowania działaniami ratowniczymi na poziomie interwencyjnym, zgodnie z właściwymi uregulowaniami prawnymi w przedmiotowym zakresie;
- pełnienia funkcji naczelnika OSP.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

1. Na realizację programu szkolenia przewidziano **17 godzin dydaktycznych**, w tym:
 - zajęcia dydaktyczne – 16 godzin dydaktycznych;
 - egzamin – 1 godzina dydaktyczna.
2. Kwestie nieuregulowane w przedmiotowym programie zostały określone w „Zasadach przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych”, które należy traktować komplementarnie.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

1. Zajęcia powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy.

3. Przygotowanie, organizacja i przebieg egzaminu potwierdzającego nabyte uprawnienia strażaka ratownika OSP

1. Egzamin należy przeprowadzić w formie pisemnej (test wielokrotnego wyboru z jedną odpowiedzią poprawną) po realizacji wszystkich zajęć przewidzianych programem szkolenia.
2. Egzamin uznaje się za zaliczony jeśli zdający uzyskał minimum 70 % możliwych do zdobycia punktów.
3. Do oceniania egzaminu stosuje się skalę: zaliczył(a), nie zaliczył(a).
4. Warunkiem ukończenia szkolenia jest zaliczenie egzaminu. Wszyscy słuchacze, którzy zdali egzamin otrzymują zaświadczenie o ukończeniu szkolenia.

4. Plan nauczania

L.p.	Temat	T	P	R
1.	Zakres odpowiedzialności i obowiązków naczelnika OSP	1	-	1
2.	Jednostki ochotniczych straży pożarnych	1	-	1
3.	Współdziałanie OSP z organami administracji publicznej i jednostkami PSP	2	-	2
4.	Odpowiedzialność za utrzymanie gotowości operacyjnej OSP	2	-	2
5.	Aspekt finansowy utrzymania gotowości bojowej jednostki OSP w ksrg	1	-	1
6.	Bezpieczeństwo i higiena pracy/ służby	2	-	2
7.	Wybrane zagadnienia operacyjne	3	-	3
8.	Plan rozwoju sieci grup specjalistycznych	1	-	1
9.	Ceremoniał pożarniczy	1	-	1
10.	Organizacja szkoleń, ćwiczeń oraz zawodów sportowo-pożarniczych OSP i MDP	2	-	2
11.	Egzamin	1	-	1
	Razem	17	-	17

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Zakres odpowiedzialności i obowiązków naczelnika OSP – 1T

Materiał nauczania:

Podstawowe założenia statutu ochotniczej straży pożarnej. Zadania naczelnika OSP wynikające z aktów prawnych. Organizacja zarządu OSP.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić podstawy prawne funkcjonowania OSP;
- wymienić zadania związku i formy ich realizacji;
- wymienić zadania zarządu, komisji rewizyjnej, strażaków ratowników OSP;
- wymienić zadania władz OSP;
- wymienić obowiązki i uprawnienia naczelnika OSP.

2. Jednostki ochotniczych straży pożarnych – 1T

Materiał nauczania:

Cel, zasady powoływania i funkcjonowania jednostki OSP. Zadania i zakres działania jednostki OSP. Kategoryzacja jednostki OSP. Obowiązki i uprawnienia naczelnika/ z-cy naczelnika jednostki OSP.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić cel i zasady powoływania jednostki OSP;
- scharakteryzować funkcjonowanie jednostki OSP w ksrg;
- wymienić zadania i zakres działania jednostki OSP;
- dokonać podziału na kategorie jednostki OSP;
- omówić uprawnienia naczelnika/ z-cy naczelnika jednostki OSP.

3. Współdziałanie OSP z organami administracji publicznej i jednostkami PSP – 2T

Materiał nauczania:

Organy samorządu terytorialnego i ich zadania w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Podstawowe zasady dysponowania OSP i utrzymywania gotowości bojowej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić istotę samorządu terytorialnego;

- dokonać podziału organów administracji publicznej;
- wymienić zadania gminy w zakresie ochrony ppoż. (własne i zlecone);
- scharakteryzować formy współdziałania OSP z organami gminy;
- nawiązać współpracę z jednostkami PSP.

4. Odpowiedzialność za utrzymanie gotowości operacyjnej OSP – 2T

Materiał nauczania:

Nadzór na działalnością stowarzyszeń sprawowany przez organy administracyjne. Badania lekarskie strażaków ratowników OSP i druhów OSP. Uprawnienia do kierowania ruchem drogowym. Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi. Dopuszczenie do użytkowania sprzętu ratowniczego. Inspekcje Gotowości Operacyjnej w jednostkach OSP w ksrg. Wytyczne określające standard wyszkolenia, częstotliwość badań oraz czasookres użytkowania wyposażenia i sprzętu jednostki. Odpowiedzialność karna z tytułu niedopełnienia obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wskazać organy administracyjne uprawnione do kontrolowania OSP;
- nadzorować ciągłość przeprowadzanych badań lekarskich dla strażaków ratowników OSP;
- omówić zakres uprawnień do kierowania ruchem drogowym;
- nadzorować i weryfikować uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi;
- omówić zasady dopuszczenia sprzętu do działań ratowniczych;
- omówić zakres inspekcji gotowości operacyjnej OSP;
- wymienić rodzaje szkoleń dla strażaka ratownika OSP;
- wskazać standardy wyszkolenia dla strażaka ratownika OSP w ksrg;
- prowadzić karty wyszkolenia strażaka ratownika OSP;
- omówić zakres odpowiedzialności karnej z tytułu niedopełnienia obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej;
- zapewnić gotowość bojową jednostki.

5. Aspekt finansowy utrzymania gotowości bojowej jednostki OSP w ksrg – 1T

Materiał nauczania:

Zakres finansowania jednostek przez samorządy terytorialne. Dotacje ze środków skarbu państwa. Inne źródła pozyskiwania środków na utrzymanie gotowości bojowej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- opisać zasady i zakres finansowania jednostki przez jednostki samorządu terytorialnego;
- sporządzić wnioski o dofinansowanie ze środków skarbu państwa na zapewnienie gotowości bojowej z podziałem na wydatki bieżące i majątkowe;
- opisać sposób wydatkowania i właściwego rozliczenia dotacji.

6. Bezpieczeństwo i higiena pracy/ służby – 2T

Materiał nauczania:

Bezpieczeństwo i higiena pracy/ służby w dziale X „Kodeksu pracy”. Bezpieczeństwo i higiena służby w „Ustawie o ochronie przeciwpożarowej”, w tym odpowiedzialność za naruszenie przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny służby. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków strażaków ratowników OSP. Rodzaje wypadków strażaków ratowników OSP. Bezpieczeństwo i higiena służby podczas akcji ratowniczych. Zagrożenia występujące podczas działań ratowniczych oraz szkoleń i ćwiczeń pożarniczych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zakres przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy/ służby;
- nadzorować czasookresy serwisowania sprzętu będącego na wyposażeniu OSP;
- omówić warunki do bezpiecznej eksploatacji sprzętu;
- omówić zasady BHP podczas działań ratowniczych;
- omówić zasady BHP podczas szkoleń, ćwiczeń i pokazów;
- omówić zakres odpowiedzialności za naruszenie przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny służby;
- omówić okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków strażaków ratowników OSP;
- omówić kryteria odstępowania od zasad działania powszechnie uznanych za bezpieczne podczas prowadzenia działań ratowniczych;
- podać sposoby zabezpieczenia przed zagrożeniami, m. in.: promieniowaniem elektromagnetycznym i jonizującym, wysoką temperaturą, w obrębie zagrożenia prądem elektrycznym, niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi (wiatr, mróz), na wysokości, w wykopach i poniżej powierzchni terenu (w jaskiniach, studniach, piwnicach).

7. Wybrane zagadnienia operacyjne – 3T

Materiał nauczania:

Dokumentacja operacyjna. Dokumentacja osobowa strażaka ratownik OSP. Zasady funkcjonowania odwodów operacyjnych. Zasady inspekcji gotowości bojowej. Procedury ratownicze. Funkcjonowanie jednostki OSP w strukturach ksrg.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zasady prowadzenia dokumentacji dotyczącej działań operacyjnych OSP;
- omówić zasady ewidencjonowania czasu pracy ratowników OSP prowadzących działania operacyjne i szkolenie;
- scharakteryzować funkcjonowanie odwodów operacyjnych;
- współdziałać w ramach działań odwodów operacyjnych;
- omówić podstawowe procedury ratownicze;
- omówić zakres obowiązków naczelnika OSP, wynikający z funkcjonowania jednostki OSP w strukturach ksrg.

8. Plan rozwoju sieci grup specjalistycznych – 1T

Materiał nauczania:

Zasady organizacji działań specjalistycznych. Plan rozwoju sieci grup specjalistycznych – przydział zadań dla jednostek OSP z terenu powiatu.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- scharakteryzować zakres działań specjalistycznych dla jednostek OSP w poszczególnych dziedzinach ratownictwa;
- opisać zasady tworzenia sieci specjalizacji jednostek OSP;
- opisać minimalne standardy wyposażenia specjalistycznych jednostek OSP.

9. Ceremoniał pożarniczy – 1T

Materiał nauczania:

Zasady umundurowania. Charakterystyka miejsca uroczystości. Zasady organizacji uroczystości.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- scharakteryzować podstawowe pojęcia używane w ceremoniale pożarniczym;

- opisać podstawowe elementy uroczystego apelu i zbiórki;
- omówić zasady prowadzenia uroczystości zgodnie z ceremoniałem pożarniczym OSP;
- omówić zasady prowadzenia uroczystości z udziałem OSP nie objęte ceremoniałem;
- dowodzić pododdziałem zwartym.

10. Organizacja szkoleń, ćwiczeń oraz zawodów sportowo-pożarniczych

OSP i MDP – 2T

Materiał nauczania:

Zasady organizacji procesu szkolenia i ćwiczeń. Regulaminy zawodów sportowo-pożarniczych OSP i MDP. Przygotowanie drużyn do zawodów.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić cele szkolenia i ćwiczenia;
- wymienić i opisać pomoce dydaktyczne do przeprowadzenia szkolenia i ćwiczenia;
- omówić zasady dokumentowania działalności szkoleniowej OSP;
- opisać organizację doskonalenie dla strażaków ratowników OSP;
- opisać zasady organizowania i sposób przeprowadzania zawodów;
- omówić zakres regulaminu zawodów sportowo-pożarniczych dla OSP (podział na grupy, konkurencje, wymagany sprzęt, punktacja);
- wymienić dokumentację wymaganą do zawodów;
- omówić zasady bhp podczas zawodów sportowo-pożarniczych.

11. Egzamin – 1T

IV. Literatura

1. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. poz. 2490) i akty wykonawcze.
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 869 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1940 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1856 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2022 r. poz. 135).
7. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261).
11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 roku w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. poz. 1737).
12. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 roku w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. nr 169 poz. 1650 z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 roku w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz.U. z 1992 r. nr 54 poz. 259).
14. Zarządzenie Nr 10 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego Dz.Urz.KGPSP.2017.21.
15. Zasady przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych, KG PSP Warszawa 2022 r.
16. Ceremoniał Ochotniczych Straży Pożarnych ZOSP RP z 27 października 2000 roku z późn. zm.
17. Regulamin umundurowania ZOSP RP z 12 grudnia 2019 roku z późn. zm.
18. Regulamin musztry Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
19. Regulamin ogólny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

20. Uchwała nr 95/18/2004 Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2004 roku w sprawie kategoryzacji jednostek operacyjno-technicznych Ochotniczych Straży Pożarnych.
21. Uchwała Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej nr 124/22/2005 z dnia 28 czerwca 2005 roku w sprawie normatywnego wyposażenia członków Ochotniczych Straży Pożarnych.
22. Baza Wiedzy KG PSP www.gov.pl.